

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 2 lipca 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dyrektywa 92/43/EWG – Artykuł 12 ust. 1 – System ścisłej ochrony gatunków zwierząt – Załącznik IV – *Cricetus cricetus* (chomik europejski) – Tereny odpoczynku i tereny rozrodu – Pogarszanie stanu lub niszczenie – Tereny opuszczone

W sprawie C-477/19

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Verwaltungsgericht Wien (sąd administracyjny w Wiedniu, Austria) postanowieniem z dnia 12 czerwca 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 czerwca 2019 r., w postępowaniu:

IE

przeciwko

Magistrat der Stadt Wien,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: P.G. Xuereb, prezes izby, A. Arabadjiev (sprawozdawca) i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- IE osobiście,
- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vlácil i L. Dvořáková, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Hermes oraz M. Noll-Ehlers, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznik generalnej, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7, zwanej dalej „dyrektywą siedliskową”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy IE, będącym pracownikiem dewelopera budowlanego, a Magistrat der Stadt Wien (urzędem miasta Wiednia, Austria) w przedmiocie wydania przez ten urząd decyzji administracyjnej nakładającej na IE grzywnę, a w przypadku jej nieściągnięcia – zastępczą karę pozbawienia wolności, za to, że w ramach przedsięwzięcia budowy nieruchomości pogorszył stan lub doprowadził do zniszczenia terenów odpoczynku lub rozrodu gatunku *Cricetus cricetus* (chomika europejskiego), który figuruje w wykazie chronionych gatunków zwierząt wpisanych w lit. a) załącznika IV do tej dyrektywy.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 2 dyrektywy siedliskowej stanowi:
 - „1. Niniejsza dyrektywa ma na celu przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium państw członkowskich, do którego stosuje się traktat.
 2. Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą mają na celu zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty.
 3. Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą uwzględniają wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne”.
- 4 Artykuł 12 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie podejmą wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków zwierząt wymienionych w załączniku IV lit. a) w ich naturalnym zasięgu, zakazujące:

 - a) jakichkolwiek form celowego chwytania lub zabijania okazów tych gatunków dziko występujących;
 - b) celowego niepokojenia tych gatunków, w szczególności podczas okresu rozrodu, wychowu młodych, snu zimowego i migracji;
 - c) celowego niszczenia lub wybierania jaj;
 - d) pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku”.
- 5 Wśród gatunków zwierząt „ważnych dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony”, których wykaz znajduje się w lit. a) załącznika IV do wspomnianej dyrektywy, znajduje się w szczególności *Cricetus cricetus* (chomik europejski).

Prawo austriackie

- 6 Wiener Naturschutzgesetz (ustawa o ochronie przyrody kraju związkowego Wiednia) z dnia 31 sierpnia 1998 r. (LGBl. für Wien, 45/1998, zwana dalej „WNSchG”) transponuje dyrektywę siedliskową do prawa krajowego kraju związkowego Wiednia (Austria).
- 7 Paragraf 10 ust. 3 pkt 4 WNSchG przejmuje brzmienie art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej. Stanowi on w szczególności, że zakazane jest pogarszanie stanu lub niszczenie terenów rozrodu lub odpoczynku zwierząt objętych ścisłą ochroną.
- 8 Sankcje przewidziane za naruszenie § 10 ust. 3 pkt 4 zostały określone w § 49 ust. 1 pkt 5 WNSchG. Zgodnie z tym ostatnim przepisem karze grzywny wynoszącej do 21 000 EUR lub, w przypadku jej nieściągnięcia, zastępczej karze pozbawienia wolności do czterech tygodni, a w przypadku powtórzenia – karze grzywny wynoszącej do 35 000 EUR lub, w przypadku jej nieściągnięcia, zastępczej karze pozbawienia wolności do sześciu tygodni podlega każdy, kto z naruszeniem § 10 ust. 3 lub 4 WNSchG powoduje pogorszenie stanu lub zniszczenie terenów rozrodu lub odpoczynku zwierząt objętych ścisłą ochroną.
- 9 Zgodnie z § 22 ust. 5 WNSchG właściwe władze mogą zezwolić na pojedyncze ingerencje, jeżeli planowane działanie, indywidualnie lub w połączeniu z innymi działaniami, w przedmiocie których złożono wnioski do właściwego organu, nie zagraża w znaczący sposób celowi ochrony.
- 10 Załącznik do WNSchG określa *Cricetus cricetus* (chomika europejskiego) jako gatunek zwierząt objęty ścisłą ochroną.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 11 Deweloper budowlany będący pracodawcą IE podjął prace związane z budową budynku na terenie, na którym miał siedlisko chomik europejski. Właściciel tego gruntu, który miał świadomość tej sytuacji, poinformował o tym dewelopera, który przed rozpoczęciem prac zamówił biegłego w dziedzinie środowiska naturalnego. Biegły sporządził następnie mapę nor chomika europejskiego i ustalił dla konkretnego sektora, czy nory były zamieszkane czy też nie.
- 12 Przed rozpoczęciem prac wspomniany deweloper zlecił zdjęcie warstwy roślinnej, uprzątnięcie miejsca budowy i budowę drogi budowlanej w bezpośrednim sąsiedztwie wejść do nor chomika europejskiego (dalej „szkodliwe działania”). W szczególności zdjęcie warstwy roślinnej miało na celu przemieszczenie chomika europejskiego osiedlonego na obszarach, na których miała być prowadzona działalność budowlana, na obszary, które były specjalnie chronione i przeznaczone dla niego. Jednakże nie zwrócono się do właściwych władz o wydanie uprzedniego zezwolenia na szkodliwe działania i w konsekwencji nie zostało ono wydane przed rozpoczęciem prac. Ponadto zniszczone zostały co najmniej dwa wejścia do nor.
- 13 Urząd miasta Wiednia uznał zatem, że IE jako pracownik dewelopera budowlanego jest odpowiedzialny za pogorszenie stanu lub zniszczenie terenów odpoczynku lub rozrodu chomika europejskiego i nałożył na niego na podstawie § 10 ust. 3 pkt 4 WNSchG grzywnę, która w razie jej nieściągnięcia mogła zostać przekształcona w karę pozbawienia wolności.
- 14 IE wniósł do Verwaltungsgericht Wien (sądu administracyjnego w Wiedniu, Austria) skargę mającą na celu zakwestionowanie nałożenia tej grzywny w szczególności na tej podstawie, że z jednej strony nory chomika europejskiego nie były przez niego zasiedlone w chwili prowadzenia szkodliwych działań, a z drugiej strony działania te nie doprowadziły do pogorszenia stanu lub zniszczenia terenów odpoczynku lub rozrodu tego gatunku zwierząt.

- 15 Sąd odsyłający zastanawia się w tym kontekście nad wykładnią art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej. Podnosi on konieczność precyzyjnego zdefiniowania pojęć zawartych w tym przepisie, takich jak „teren odpoczynku”, „teren rozrodu”, „pogorszenie” i „niszczenie”, ponieważ naruszenie przepisu krajowego dokonującego transpozycji art. 12 ust. 1 lit. d) wspomnianej dyrektywy może prowadzić do sankcji karnych. W szczególności sąd odsyłający uważa, że rozważania przedstawione przez Komisję Europejską w wytycznych dotyczących ścisłej ochrony gatunków zwierząt ważnych dla Wspólnoty na podstawie dyrektywy siedliskowej 93/43/EWG (wersja ostateczna, luty 2007 r.) są nieprecyzyjne i pozostawiają bardzo dużą swobodę w ramach wykładni tych pojęć.
- 16 W tych okolicznościach Verwaltungsgericht Wien (sąd administracyjny w Wiedniu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wyrażenie »teren odpoczynku« zawarte w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również opuszczone, dawne tereny odpoczynku?

W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej:

Czy każdy opuszczony dawny teren odpoczynku należy uznać za »teren odpoczynku« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej]?

W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi przeczącej:

Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy opuszczony dawny teren odpoczynku stanowi »teren odpoczynku« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej]?

- 2) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi ingerencję w »teren odpoczynku« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej]?
- 3) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi na tyle istotną ingerencję w »teren odpoczynku« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [92/43], że doszło do »pogorszenia stanu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] tego »terenu odpoczynku«?
- 4) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi na tyle istotną ingerencję w »teren odpoczynku« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej], że należy przyjąć, iż ma miejsce »niszczenie« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] tego »terenu odpoczynku«?
- 5) Czy pojęcie »teren rozrodu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono, po pierwsze, jedynie dające się dokładnie wyznaczyć w przestrzeni miejsce, w którym regularnie dochodzi do krycia w węższym znaczeniu czy też do wąsko rozumianych czynności pozostających w bezpośrednim związku z rozrodem (jak np. tarło), oraz, po drugie, wszelkie dające się dokładnie wyznaczyć obszary niezbędne dla rozwoju młodych, jak np. miejsca składania jaj lub części roślin niezbędne dla stadium larwalnego lub stadium gąsienicy?

W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi przeczącej:

Co należy rozumieć pod pojęciem »terenu rozrodu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] i w jaki sposób należy wyznaczyć granicę w przestrzeni między »terenem rozrodu« a innymi obszarami?

- 6) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi ingerencję w »terenu rozrodu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej]?

- 7) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi na tyle istotną ingerencję w »teren rozrodu« w rozumieniu art. 12 ust. [1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej], że doszło do »pogorszenia stanu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] tego »terenu rozrodu«?
- 8) Jakie kryteria należy przyjąć dla ustalenia, czy określone działanie lub zaniechanie stanowi na tyle istotną ingerencję w »teren rozrodu« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [92/43], że należy przyjąć, iż ma miejsce »niszczenie« w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy [siedliskowej] tego »terenu rozrodu«?

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 17 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „terenów odpoczynku”, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje również tereny odpoczynku, które nie są już zasiedlone przez jeden z chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w lit. a) załącznika IV do tej dyrektywy, taki jak *Cricetus cricetus* (chomik europejski).
- 18 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy siedliskowej jej celem jest przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium państw członkowskich. Ponadto zgodnie z art. 2 ust. 2 i 3 tej dyrektywy środki podjęte na jej podstawie mają na celu zachowanie lub utrzymanie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej i uwzględniają wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne.
- 19 Należy przypomnieć, że art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia wymaganych środków w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków zwierząt wymienionych w lit. a) załącznika IV do tej dyrektywy w ich naturalnym zasięgu, zakazujących pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku.
- 20 Poszanowanie tego przepisu nakazuje państwom członkowskim nie tylko stworzenie kompletnego systemu regulacji ustawowych, lecz także przeprowadzenie konkretnych, szczególnych działań ochronnych. System ścisłej ochrony zakłada również podjęcie spójnych i wzajemnie powiązanych działań o charakterze prewencyjnym. Tego rodzaju system ścisłej ochrony winien więc umożliwiać skuteczne powstrzymanie procesów pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku gatunków zwierząt wymienionych w lit. a) załącznika IV do dyrektywy siedliskowej (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 czerwca 2011 r., Komisja/Francja, C-383/09, EU:C:2011:369, pkt 19–21; a także z dnia 10 października 2019 r., Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, C-674/17, EU:C:2019:851, pkt 27).
- 21 Ponadto należy zauważyć, że gatunek *Cricetus cricetus*, powszechnie zwany „chomikiem europejskim”, znajduje się wśród gatunków zwierząt chronionych dyrektywą siedliskową.
- 22 Pytanie pierwsze należy zatem rozpatrzeć w świetle tych wstępnych uwag.
- 23 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część on stanowi (wyrok z dnia 21 listopada 2019 r., Procureur Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 24 Co się tyczy w pierwszej kolejności brzmienia art. 12 dyrektywy siedliskowej, jak wskazano w pkt 19 i 20 niniejszego wyroku, artykuł ten nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia wymaganych środków w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony chronionych gatunków zwierząt w ich naturalnym zasięgu. W szczególności ust. 1 lit. d) tego artykułu nakłada na te państwa obowiązek podjęcia wymaganych środków zakazujących pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku tych gatunków.
- 25 Należy zatem stwierdzić, że brzmienie art. 12 dyrektywy siedliskowej nie dostarcza żadnego elementu, który byłby użyteczny dla zdefiniowania pojęcia „terenów odpoczynku”.
- 26 Co się tyczy w drugiej kolejności kontekstu, w jaki wpisuje się ten przepis, należy zauważyć, że ani art. 1 dyrektywy siedliskowej, ani żaden inny przepis tej dyrektywy nie definiuje tego pojęcia.
- 27 Należy jednak przypomnieć, że Trybunał orzekł już, iż działaniami, o których mowa w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy, nie są jedynie działania zamierzone, lecz również niezamierzone (zob. podobnie wyrok z dnia 20 października 2005 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo, C-6/04, EU:C:2005:626, pkt 77–79). Nie ograniczając zakazu ustanowionego w art. 12 ust. 1 lit. d) tej dyrektywy do działań zamierzonych, w przeciwieństwie do tego, co zostało przewidziane w odniesieniu do działań, o których mowa w art. 12 lit. a)–c) tej dyrektywy, prawodawca Unii wykazał swą wolę zapewnienia terenom rozrodu lub odpoczynku zwiększonej ochrony przed działaniami powodującymi pogorszenie ich stanu lub ich zniszczenie (wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r., Komisja/Niemcy, C-98/03, EU:C:2006:3, pkt 55).
- 28 Ponadto w odróżnieniu od działań wymienionych w art. 12 ust. 1 lit. a)–c) dyrektywy siedliskowej zakaz, o którym mowa w art. 12 ust. 1 lit. d), nie dotyczy bezpośrednio gatunków zwierząt, lecz służy ochronie ważnych części ich siedliska.
- 29 Wynika z tego, że ścisła ochrona przewidziana w art. 12 ust. 1 lit. d) tej dyrektywy ma na celu zagwarantowanie, by ważne części siedliska chronionych gatunków zwierząt były zachowane w taki sposób, aby mogły one mieć warunki niezbędne między innymi dla odpoczynku.
- 30 Identyczny wniosek wynika z treści wskazanych w pkt 15 niniejszego wyroku wytycznych Komisji, w których wyjaśniono, że tereny odpoczynku, które są zdefiniowane jako obszary istotne dla przeżycia zwierzęcia lub grupy zwierząt, kiedy nie są aktywne, „powinny być chronione nawet wtedy, gdy nie są zasiedlone, ale istnieje racjonalnie wysokie prawdopodobieństwo, że dany gatunek powróci na te tereny”.
- 31 W konsekwencji należy stwierdzić, że z kontekstu, w jaki wpisuje się art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej, wynika, iż nie można pogarszać stanu lub niszczyć terenów odpoczynku, które nie są już zajmowane przez chroniony gatunek zwierząt, jeżeli gatunki te mogą powrócić na te tereny.
- 32 Co się tyczy w trzeciej kolejności celu realizowanego przez dyrektywę siedliskową, należy przypomnieć, że – jak wskazano w pkt 18–20 niniejszego wyroku – dyrektywa ta ma na celu zapewnienie ścisłej ochrony gatunków zwierząt, w szczególności za pomocą zakazów przewidzianych w jej art. 12 ust. 1 (zob. podobnie wyroki: z dnia 10 maja 2007 r., Komisja/Austria, C-508/04, EU:C:2007:274, pkt 109–112; a także z dnia 15 marca 2012 r., Komisja/Polska, C-46/11, niepublikowany, EU:C:2012:146, pkt 29).
- 33 System ochrony przewidziany w art. 12 dyrektywy siedliskowej powinien zatem być w stanie skutecznie zapobiegać wyrządzaniu szkód chronionym gatunkom zwierząt, a w szczególności ich siedliskom.
- 34 Tymczasem pozbawienie ochrony terenów odpoczynku gatunku zwierząt objętego ochroną byłoby niezgodne z tym celem, jeżeli nie są one już zajęte, ale istnieje wystarczająco wysokie prawdopodobieństwo, że gatunek ten powróci na te tereny, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.

- 35 W związku z tym okoliczność, że teren odpoczynku nie jest już zajmowany przez chroniony gatunek zwierząt, nie oznacza jednak, że nie korzysta on z ochrony przewidzianej w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej.
- 36 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „terenów odpoczynku”, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje również tereny odpoczynku, które nie są już zajmowane przez jeden z objętych ochroną gatunków zwierząt, o których mowa w lit. a) załącznika IV do wspomnianej dyrektywy, taki jak *Cricetus cricetus* (chomik europejski), o ile istnieje wystarczająco wysokie prawdopodobieństwo, że gatunek ten powróci na te tereny, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.

W przedmiocie pytania piątego

- 37 Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „terenów rozrodu”, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje jedynie mogące zostać odgraniczone w precyzyjny sposób miejsce, w którym regularnie dochodzi do aktów parzenia się lub czynności bezpośrednio związanych z rozrodem danego gatunku, czy również miejsce absolutnie niezbędne do rozwoju potomstwa tego gatunku.
- 38 Komisja uważa tymczasem, że postanowienie odsyłające nie uzasadnia znaczenia tego pytania i że ma ono charakter hipotetyczny.
- 39 W tym zakresie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi ustanowionej w art. 267 TFUE jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi. W konsekwencji jeśli przedstawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany wydać orzeczenie (zob. w szczególności wyrok z dnia 5 marca 2015 r., *Banco Privado Português i Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 Z powyższego wynika, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii przedstawione przez sąd krajowy w ramach stanu faktycznego i prawnego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., *Persidera*, C-112/16, EU:C:2017:597, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zawiera żadnego wyjaśnienia co do znaczenia, jakie ma pojęcie „teren rozrodu” dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.
- 42 Z jednej strony bowiem z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że nie ulega wątpliwości, iż szkodliwe działania miały negatywny wpływ na tereny odpoczynku, przy czym sąd odsyłający zmierza jedynie do ustalenia, czy takie tereny mogą być również zakwalifikowane jako „tereny odpoczynku” w rozumieniu zakazu, o którym mowa w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej, jeżeli nie są już zasiedlone przez chomika europejskiego.

- 43 Z drugiej strony postanowienie odsyłające nie zawiera żadnej okoliczności faktycznej lub prawnej, która pozwoliłaby ocenić, czy i w jakim zakresie, poza zakwalifikowaniem części siedliska przyrodniczego chomika europejskiego jako „terenu odpoczynku”, określenie tego siedliska jako „terenu rozrodu” miałoby jakikolwiek wpływ na rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym.
- 44 Tymczasem poza faktem, że zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 40 niniejszego wyroku do Trybunału nie należy badanie prawidłowości stanu faktycznego opisanego przez sąd odsyłający, należy zauważyć, jak wynika to wyraźnie z brzmienia art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej, że zakaz jakiegokolwiek pogarszania stanu lub niszczenia dotyczy alternatywnie terenów rozrodu lub odpoczynku chronionych gatunków zwierząt i nie wprowadza żadnej różnicy w stosowaniu tego zakazu w zależności od części danego siedliska naturalnego.
- 45 Z powyższego wynika, że pytanie piąte jest niedopuszczalne.

W przedmiocie pytań od drugiego do czwartego oraz od szóstego do ósmego

- 46 W pytaniach od drugiego do czwartego oraz od szóstego do ósmego, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zastanawia się zasadniczo nad wykładnią pojęć „pogarszania” i „niszczenia” w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej.
- 47 Jednakże zdaniem Komisji pytania te mają charakter hipotetyczny.
- 48 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że dwa wejścia do nor chomika europejskiego zostały zniszczone wskutek szkodliwych działań, co oznacza, że stan nor został co najmniej pogorszony.
- 49 Tymczasem, po pierwsze, należy zaznaczyć, że art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy siedliskowej dotyczy alternatywnie pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku chronionych gatunków zwierząt.
- 50 Po drugie, należy zauważyć, że przepis ten nie wprowadza rozróżnienia pomiędzy zakazem pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku w zależności od charakteru szkody, którą wyrządzono by tym terenom. W tym względzie należy stwierdzić, że z informacji przedstawionych Trybunałowi nie wynika, by decyzja władz krajowych o nałożeniu na IE grzywny, która w przypadku jej nieściągnięcia może zostać przekształcona w karę pozbawienia wolności, wprowadzała rozróżnienie, jeżeli chodzi o surowość nałożonej w ten sposób kary, w zależności od tego, czy chodzi o pogorszenie stanu czy zniszczenie terenów rozrodu lub odpoczynku chronionych gatunków zwierząt.
- 51 W konsekwencji w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 40 niniejszego wyroku nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania od drugiego do czwartego i od szóstego do ósmego.

W przedmiocie kosztów

- 52 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „terenów odpoczynku”, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje również tereny odpoczynku, które nie są już zajmowane przez jeden z objętych ochroną gatunków zwierząt, o których mowa w lit. a) załącznika IV do wspomnianej dyrektywy, taki jak *Cricetus cricetus* (chomik europejski), o ile istnieje wystarczająco wysokie prawdopodobieństwo, że gatunek ten powróci na te tereny, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.

Podpisy